

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/3/2023
Identifikačné číslo spisu:	5305200950
Dátum vydania rozhodnutia:	09.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5305200950.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne H. L., narodenej E., zastúpenej Mgr. Michalom Mozolíkom, advokátom, Čadca, Palárikova 1449 proti žalovanému Y. X., narodenému E., zastúpenému Advokátskou kanceláriou VARMUS, s. r. o., Čadca, Palárikova 83, IČO: 36863203, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Čadca pod. sp. zn. 11C/23/2005, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 23. marca 2022 sp. zn. 6Co/80/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10.marca 2021 č. k. 11C/23/2005-1633 rozhodol, že : I. Z vecí patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov súd p r i k a z u j e žalobkyni do výlučného vlastníctva investície do bytu č. X nachádzajúceho sa v bytovom dome číslo E. na ulici Y. W., K., zapísaný na LV č. XXXX v hodnote 447,20 eura. II. Z vecí patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov p r i k a z u j e žalovanému do výlučného vlastníctva investície do rodinného domu K., J., súpisné číslo XXXX, zapísaného na LV č. XXXX, postavený na parcele CKN XXXX/X, katastrálne územie K., a to v hodnote v hodnote 15.321,31 eura, hospodársku budovu postavenú na parcele CKN XXXX/X v hodnote 9.791,32 eura, oplotenie postavené na parcele KN XXXX/X a KN XXXX/XX v hodnote 2.777,02 eura, spevnenú plochu pred hospodárskou budovou v hodnote 105,88 eura, oporný múrik pri hospodárskej budove v hodnote 83,36 eura a studňu pri hospodárskej budove postavenú na parcele KN XXXX/XX katastrálne územie K. v hodnote 208,24 eura, spolu v hodnote 12.966,32 eura. III. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni na vyrovnanie podielu 13.920,21 eura do 60 dní po právoplatnosti rozsudku. IV. Žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania. V. Žalobkyňa a žalovaný sú p o v i n n í nahradiť Slovenskej republike trovy konania každý v rozsahu 50 %, a to v lehote 30 dní, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

1.1. Vychádzajúc z ustanovení § 143, § 149 ods. 1, 3 a § 150 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho

zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OZ“) a zistenia, že manželstvo účastníkov bolo uzatvorené 10. decembra 1992, rozvedené rozsudkom Okresného súdu Čadca sp. zn. 6C/118/2002 z 2. apríla 2002, ktoré nadobudlo právoplatnosť 10. apríla 2002, dospel súd prvej inštancie mimo iného k právnomu záveru, že do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „BSM“) nepatrí dom č. XXXX (postavený mimo manželstva), ale len hodnota investícií vložených do tohto rodinného domu 15.321,31 eura, do masy BSM nepatrí ani studňa (na parc. KNC č. XXXX/X) a k nej vybudovaná vodovodná prípojka (obe zo septembra 1991 postavené mimo manželstva). Do BSM súd zaradil hospodársku budovu postavenú na parc. CKN XXXX/X a oplatenie postavené na parc. KN XXXX/X a KN XXXX/XX spevnená plocha pred hospodárskou budovou, oporný múrik pri hospodárskej budove a studňa pri hospodárskej budove na parcele KN XXXX/XX kat. územie K.. Súd prvej inštancie prihládol na to, že hospodárska budova bola vybudovaná z drevených podvalov, ktoré žalovanému daroval N.. H. T. a krov na ňu mu darovala sestra zo starého rodičovského domu, hodnota dreveného materiálu použitého pri výstavbe hospodárskej budovy predstavuje 9.791,32 eura. Súd prvej inštancie zdôraznil, že strany v konaní nerozporeovali, že veci zaradené do BSM boli postavené za trvania manželstva. Motorové vozidlo zn. P. R. súd prvej inštancie nezahrnul do BSM lebo ho žalovaný nadobudol pred uzavretím manželstva, ktorú skutočnosť žalobkyňa potvrdila. Súd prvej inštancie vo vzťahu k osobnému motorovému vozidlu P. C. ev. č. S. ustálil, že vozidlo bolo nadobudnuté a odpredané za trvania manželstva, získaná finančná hotovosť (300.000 Sk) bola rozdelená na polovicu medzi účastníkmi konania, preto súd finančnú hotovosť za odpredaj motorového vozidla nezaradil do BSM.

1.2. Súd prvej inštancie od hodnoty majetku patriaceho do BSM neodpočítal sumu 2.121,41 eura, ktorú získal žalovaný titulom zmluvy o poskytnutí štátneho príspevku na individuálnu bytovú výstavbu datovanú 9. marca 1992, kedy účastníci neboli manželmi a jednalo sa o finančné prostriedky do domu, ktorý do BSM účastníkov nepatrí. Taktiež neodpočítal dar od sestry žalovaného T. B. v sume 8.298,48 eura, pretože svedkyňa sumu darovala žalovanému v roku 1991 ako finančné prostriedky, ktoré mal žalovaný použiť na zakúpenie materiálu na stavbu domu. Išlo o okná, dvere, radiátor, tehly, ktoré mal uložené v stodole u rodičov. Išlo tak o finančné prostriedky, ktoré boli použité na stavbu domu č. E., ktorý do BSM účastníkov nepatrí. V roku 1991, kedy malo k odovzdaniu finančných prostriedkov od svedkyne pre žalovaného dôjsť, neboli účastníci manželmi a žalovaný nepreukázal, že z uvedených prostriedkov zakúpil veci patriace do BSM. Hodnota majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov je 28.734,83 eura. Podiel každého predstavuje 14.367,41 eura, pričom žalobkyni bol prikázaný majetok do vlastníctva v hodnote 447,20 eura a žalovanému v hodnote 28.287,63 eura. Súd žalovaného zaviazal k povinnosti vyplatiť žalobkyni na vyrovnanie ich podielov sumu 13.920,21 eura (14.367,41 - 447,20 eura).

1.3. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania súd prvej inštancie vychádzal zo zákonnej úpravy § 255 ods. 2 CSP tak, že žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania s tým, že súd nebol viazaný žalobou, spôsob vyporiadania vyplýva z právneho predpisu a u žiadnej zo strán nemožno konštatovať úspech alebo neúspech v spore, pretože časť tvrdení oboch strán v konaní preukázaná nebola. Nie je rozhodujúce, ktorý z bezpodielových spoluvlastníkov po zániku BSM podal žalobu vo veci na súd a zaujal tak procesné postavenie žalobcu oproti žalovanému. Rozhodujúcou je skutočnosť, že sa ako spoluvlastníci na vyporiadaní BSM nedokázali dohodnúť, a preto jeden z nich využil v zákonom určenej lehote (§ 149 ods. 4 OZ) právo požiadať o rozhodnutie súd. O trovách štátu rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP, § 256 ods. 1 CSP, § 259 CSP, ktoré svojou povahou sú najbližšie ustanovenia k náhrade trov konania štátu (čl. 4 ods. 1 CSP), tak že štátu priznal nárok na náhradu trov konania voči obom procesným stranám v rovnakom pomere, pretože žiadna zo strán nemala plný úspech v konaní a o náhrade trov konania bolo rozhodnuté tak, že žiadnej zo strán nárok na náhradu trov konania priznaný nebol.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“), na odvolanie žalobkyne a žalovaného, rozsudkom z 23. marca 2022 sp. zn. 6Co/80/2021 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (§ 387 ods. 1,2 CSP) a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania, lebo ani jedna zo strán nebola v odvolacom konaní úspešná.

2.1. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v medziach uplatnených odvolacích dôvodov, ktorými je viazaný (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP) a s postupom podľa § 382 CSP dospel k záveru, že súd prvej inštancie vyvodil správny právny názor a svoje rozhodnutie náležitým a

vyčerpávajúcim spôsobom odôvodnil. Vysvetlil, z akého dôvodu za vnos žalovaného do spoločného majetku nepovažoval ním poukazované finančné prostriedky, ktoré mal obdržať, či už za odpredaj motorového vozidla P., prípadne od svojej bývalej manželky alebo sestry. Žalovaný totiž v konaní nepredložil žiaden relevantný dôkaz o tom, že skutočne tieto finančné prostriedky vložil do majetku patriaceho do BSM, nie do výstavby rodinného domu, ktorý bol a zostal v jeho výlučnom vlastníctve. Napokon pokiaľ z týchto finančných prostriedkov zakúpil nejaký materiál, prípadne uhradil nejaké práce, ktoré boli vynaložené, resp. použité v súvislosti s výstavbou hospodárskej budovy oplozenia ... ako namieta v podanom odvolaní, nepreukázal v akej výške a aké konkrétne veci boli za tieto prostriedky zakúpené, prípadne práce vykonané. Mimo výpovede bývalej manželky iný dôkaz o obdržaní sumy 600.000 Sk nedoložil, hoci spochybnenie tejto skutočnosti mu bolo z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu 10Co/381/2008 z 26. novembra 2009 známe.

2.2. Za dôvodné odvolací súd nepovažoval ani námietky žalobkyne vznesené v podanom odvolaní proti rozsudku prvoinstančného súdu, nakoľko i odvolací súd na základe výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že vzhľadom na štádium rozostavanosti rodinného domu ako stavby, tento už v čase pred uzatvorením manželstva mal charakter stavby ako samostatnej veci v zmysle stavebno-právnych predpisov. Posúdenie okamihu vzniku stavby ako veci v zmysle práva je otázkou právnou, ktorú musí posúdiť súd a nie znalec po tom, čo má pre svoj hodnotiaci záver náležitý skutkový podklad vo vykonaných dôkazoch. Stavba ako samostatný predmet právnych vzťahov ako vec právnou v zmysle vzniká v okamihu, v ktorom je vybudovaná minimálne do takého štádia, počnúc ktorým všetky ďalšie stavebné práce smerujú už k dokončeniu tejto druhovo individuálne určenej veci. U nadzemných stavieb dochádza k tomuto vytvorením stavu, kedy už je jednoznačne nezameniteľným spôsobom zrejme aspoň dispozičné riešenie prvého nadzemného podlažia. Je nerozhodné, že ešte nebolo vydané kolaudačné rozhodnutie, pretože vznik stavby nie je totožný s jej stavebnou dokončenosťou. Vznikom stavby ako veci v právnom zmysle nadobúda k nej zásadne vlastnícke právo stavebník, t. j. ten, kto stavbu uskutočnil s prejavovým úmyslom mať ju pre seba. V predmetnej veci prvoinstančný súd správne hodnotil výpovede ním poukazovaných svedkov vo vzájomných súvislostiach ako i jednotlivo a svoje skutkové zistenie oprel o výpovede prevažujúcej väčšiny svedkov o tejto otázke.

2.3. Za nedôvodnú odvolací súd považoval i námietku žalobkyne v súvislosti s ohodnotením hospodárskej budovy postavenej na parcele C-KN č. XXXX/X v hodnote 9.791,32 eura. V konaní súd vychádzal zo skutkového zistenia, ktoré bolo preukázané dokazovaním a to, že hospodárska budova bola vybudovaná z drevených podvalov, ktoré žalovanému daroval N.. H. T., krov na ňom mu darovala sestra zo starého rodičovského domu. Na námietku o tom, že hospodárska budova mala byť vybudovaná z dreva, ktoré bolo vyťažené z lesných porastov patriacich rodičom žalobkyne, mimo ňou poukazovanej výpovede svedka W. nedoložila žiadne iné dôkazy, ktoré by tejto skutočnosti nasvedčovali. Taktiež bolo potrebné i v tejto časti výsledky vykonaného dokazovania hodnotiť vo vzájomných súvislostiach. Dôkazy o tom, že by hospodárska budova nebola vybudovaná z drevených podvalov darovaných žalovanému N.. T., prípadne že by krov bol vybudovaný z iného materiálu ako darovaného sestrou žalovanému žalobkyňa náležitým spôsobom nespochybnila, a preto ani odvolací súd nemal dôvod pochybovať o pravdivosti a hodnovernosti takto vykonaného dokazovania. Žalobkyňa v podanom odvolaní žiadala zaradiť do vyporiadania BSM studňu nachádzajúcu sa na parcele KNC č. XXXX/X a vodovodnú prípojku. V tejto súvislosti prvoinstančný súd podrobne v písomne vyhotovenom rozhodnutí vysvetlil na podklade akých skutočností pri nezarazení tejto veci do vyporiadania BSM postupoval, pričom vychádzal jednak z výpovede svedka Y. X. ako i z faktúry č. XXXX/XX vystavenej dodávateľom stavebný podnik SP K. - V..

2.4. Pokiaľ ide o námietku žalobkyne týkajúcu sa rozdelenia výťažku z odpredaja osobného motorového vozidla P. C. EVČ S. vo výške 9.958,18 eura, prvoinstančný súd poukázal nie len na výpoveď svedka W. ale i K. W., ktorými považoval za jednoznačne preukázané, že finančná čiastka získaná z odpredaja motorového vozidla bola medzi stranami sporu rozdelená, v zmysle výpovede svedka W.. Napokon, ak by žalobkyňa mala za to, že svedok W., prípadne K. W. vypovedali krivo mala možnosť iniciovať trestné stíhanie za krivú výpoveď čo neurobila. V spojitosti s tým ani odvolací súd nepovažoval za účinné spochybnenie ich výpovede. V nadväznosti na uvedené odvolací súd považoval rozhodnutie prvoinstančného súdu za rozhodnutie, ktoré zohľadňovalo výsledky vykonaného dokazovania, platnú právnu úpravu a ako správne ho postupom podľa § 387 ods. 1 CSP stotožniac sa i s jeho dôvodmi podľa § 387 ods. 2 CSP potvrdil.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, jeho prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) a § 421 ods.1 písm. b) CSP. Navrhla zrušiť dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3.1. Dovolačí dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP vymedzila nesprávnym právnym posúdením veci, nesprávnym zistením skutkového stavu veci, nesprávnym vyhodnotením dôkazov, nedostatočným odôvodnením rozhodnutia i jeho nepreskúmateľnosťou. V podstate dovolateľka namieta správnosť právneho záveru a jeho argumentačnú váhu pokiaľ ide o otázku, že rodinný dom (č. s. XXXX) nepatrí do BSM. V kontexte toho poukazuje na stav stavby v čase uzavretia manželstva, kedy bolo postavené prvé z troch poschodí i na to, že dom bol situovaný do svahu, preto postavené prvé podlažie nie je nadzemné (je polopodzemné, resp. polonadzemné) a neobsahuje dispozičné riešenie obytnej časti, ale len neobytné miestnosti (garáž, kotolňu a pivnicu). Podľa názoru dovolateľky zhotovenie polopodzemného podlažia nemôže mať za následok vznik individuálne určenej veci (rodinného domu); nejedná sa o prvé nadzemné podlažie s obytnými miestnosťami. Do uzavretia manželstva boli vybudované iba základy, základná doska, obvodové mury prvého podlažia (garáž, kotolňa, pivnica) a strop tohto prvého podlažia, tzv. prvá deka. Dispozičné riešenie takého podlažia nie je dostačujúce pre posúdenie stavby ako individuálne určenej veci a samostatného predmetu právnych vzťahov. Namieta správnosť zistenia, že krov na hospodársku budovu mala žalovanému darovať jeho sestra. Nesúhlasila s tým ako súdy vyhodnotili dôkazy (najmä výpovede svedkov) ohľadom záveru, že žalovaný mal žalobkyni vyplatiť 150.000 Sk z výťažku predaja motorového vozidla P. C.. Vyvracia to tvrdenie, že žalovaný mal neskôr vrátiť časť kúpnej ceny 280.000 Sk, čo sa javí, že mal plniť i za žalobkyňu avšak k takému konaniu nemal dôvod vzhľadom na negatívne a narušené vzťahy žalobkyne a žalovaného. Dovolačí dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP vymedzila dovolacou otázkou, či stav rodinného domu do uzavretia manželstva - základy, základná doska, obvodové mury prvého podlažia (garáž, kotolňa, pivnica) a strop tohto prvého podlažia, tzv. prvá deka - možno považovať za stavbu ako samostatný predmet právnych vzťahov? Pre vznik stavby je potrebné, aby bolo zrejme vonkajšie a vnútorné dispozičné riešenie stavby celého domu, nie len prvého nadzemného podlažia, čo je nepostačujúce. Až keď má stavba základy, obvodové múry a stropy- vodorovné a zvislé nosné konštrukcie, vnútorné priečky, všetky nadzemné podlažia a strechu, je individuálne určenou vecou v právnom zmysle. A potom následné ďalšie stavebné práce smerujú už len k dokončeniu stavby. V tomto prípade však o taký stav stavby nešlo preto dovolateľka nepovažuje za správny právny záver súdov ohľadom nezahrnutia stavby do BSM. Súdny vychádzali z nesprávneho názoru, že vznik stavby ako individuálne určenej samostatnej veci je viazaný na okamih, v ktorom je vybudovaná minimálne do takého štádia, počnúc ktorým všetky ďalšie stavebné práce smerujú už k dokončeniu tejto individuálne určenej veci, pričom u nadzemných stavieb dochádza k tomu vytvoreniu stavu, kedy už je jednoznačne nezameniteľným spôsobom zrejme aspoň dispozičné riešenie prvého nadzemného podlažia. Podľa názoru dovolateľky prvé podlažie domu nebolo nadzemné, ale polo-podzemné - polo-nadzemné a obsahovalo len neobytné časti.

4. Žalovaný navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania. Rodinný dom i podľa vyjadrenia žalobkyne a svedkov mal už obvodové mury, bol zastrešený, a to ešte pred uzavretím manželstva.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačí súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť veci v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je

vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu vecí. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade znátočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

12. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasívnosť dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

13. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou

úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

14. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

15. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

15.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

15.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

15.4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

16. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, nesprávne zistenie skutkového stavu veci v dôsledku nesprávneho vyhodnotenia vykonaných dôkazov, ktoré nedostatky podľa dovolateľky zakladajú nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolací súdom, tiež jeho nepreskúmateľnosť až arbitrárnosť.

16.1. Dovolateľka v rámci dovolacieho dôvodu uplatneného v zmysle § 420 písm. f) CSP namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom [najmä ohľadom otázky, či dom (ne)patrí do BSM], pričom k tomu použitú argumentáciu zároveň podradzuje aj pod dovolací dôvod uplatnený v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Námietky dovolateľky ohľadom záverov vzťahujúcich sa k určeniu vecí, ktoré (ne)tvoriacich BSM treba z hľadiska obsahového považovať za námietky netýkajúce sa procesného postupu súdov (v zmysle procedúry prejednávania veci); ide tu o námietky týkajúce sa právneho

posúdenia (právnych záverov súdov), na ktorom súdy založili svoje rozhodnutia. Žalobkyňou vytýkaná nesprávnosť právneho posúdenia veci nie je procesnou vadou zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP a nezakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia (viď judikáty R 54/2012 a R 24/2017). Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP (9Cdo/248/2021, 9Cdo/73/2020, 9Cdo/121/2020).

16.2. Dovolateľka nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia, jeho (ne)preskúmateľnosť, či arbitrárnosť vyvodzuje od nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Pre takýto prípad je potrebné uviesť i to, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06, 9Cdo/293/2021, 9Cdo/185/2021).

16.3. K námietke dovolateľky, že odvolací súd sa náležitým spôsobom nevysporiadal s jej odvolacími námietkami, dovolací súd uvádza, že tento názor dovolateľky vzhľadom na obsah odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu dovolateľky nezdiera a ďalej dodáva, že súd nemusí dať odpoveď na každú námietku účastníka, ale len na takú, ktorá je pre vec podstatná, a ktorá je (mala byť) zároveň uplatnená i v dovolacom konaní. Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podanie pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP). Odvolací súd podľa názoru odvolacieho súdu jasne, zrozumiteľne a dostatočnými argumentami vysvetlil ako ustálil rozsah BSM, ktoré z vecí tvoriace BSM prikázal účastníkom a ako rozhodol o vyrovnaní ich podielov. Z tohto hľadiska nemožno skonštatovať, že by dovolateľkou požadovaná odpoveď od odvolacieho súdu mierou svojej intenzity mala za následok vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

16.4. Pokiaľ dovolateľka vytýka odvolaciemu súdu nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, najmä nesprávne vyhodnotenie dôkazov [napríklad k otázke (ne)rozdelenia prostriedkov z predaja motorového vozidla P. k otázke či a kto poskytol drevo na krov hospodárskej budovy, k otázke rozostavanosti rodinného domu do uzavretia manželstva a iné], najvyšší súd pripomína, že (ani prípadné) nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017, 9Cdo/86/2020). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017) k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Výnimkou sú iba rôzne závažné deficity v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. V preskúmvanej veci však o také okolnosti nešlo.

16.5. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto ho v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

17. Dovolateľka v dovolaní uplatnila dovolací dôvody v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

17.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

17.2. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno

preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

17.3. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

17.4. V danom prípade žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, by mal dovolateľ a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom, b/ uviesť, ako ju riešil odvolací súd, c/ dôvodiť, že právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená a d/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Dovolateľka uvedeným spôsobom dovolací dôvod nevymedzila. Dovolateľka nespĺnila podmienku konkretizácie právnej otázky riešenej odvolacím súdom ani ďalšie podmienky, a to vysvetlením ako ju riešil odvolací súd, čo by umožnilo posúdiť, či ju už vo svojej rozhodovacej praxi (ne)riešil dovolací súd, a teda pri týchto nedostatkoch nemohla ani objektívne naplniť podmienku uvedenia správneho riešenia otázky riešenej odvolacím súdom. Dovolateľka nastolila „vlastnú“ právnu otázku z pohľadu ňou vnímaného skutkového stavu veci, čím ale neformulovala otázku, ktorú riešil v danej veci odvolací súd a na riešení, ktorej založil svoje rozhodnutie. Dovoláním nastolená právna otázka tak stojí mimo skutkového a právneho rámca tohto prípadu, tak ako ju riešili a vyriešili súdy; pre toto konanie ide o otázku akademickú. Dovolateľka sa domáha odpovede na právnu otázku, či stav rodinného domu - základy, základná doska, obvodové mury prvého podlažia (garáž, kotolňa, pivnica) a strop tohto prvého podlažia, tzv. prvá deka - možno považovať za stavbu ako samostatný predmet právnych vzťahov? Konajúce súdy však v otázke vzniku stavby (budovy) ohľadom štádia jej rozostavanosti v čase uzavretia manželstva vychádzali z inak zisteného skutkového stavu veci (na stavbe mala byť realizovaná vonkajšia omietka, mali byť vystavané prvky dlhodobej životnosti, ako sú obvodové múry, schodištia, deky), než toho na základe ktorého dovolateľka formulovala právnu otázku, [t. j. stavba mala mať základy, základnú dosku, obvodové mury (garáž, kotolňa, pivnica) a strop tzv. prvá deka]. Súd prvej inštancie zohľadnil mimo iného i to, že svedok Y. potvrdil rozhodujúcu skutočnosť, že žalovanému boli zapožičané stavebné dielce na vystavenie lešenia na vonkajšiu omietku rodinného domu, a to ešte predtým ako žalovaný uzavrel so žalobkyňou manželstvo. Z uvedeného pre súd prvej inštancie malo vyplývať, že bola realizovaná vonkajšia omietka rodinného domu a na stavbe boli vystavané prvky dlhodobej životnosti, ako sú obvodové múry, schodištia, deky. Súd poukázal aj na vyjadrenie žalobkyne na pojednávaní 25. mája 2002, na ktorom táto mala uviesť, že v čase uzavretia manželstva so žalovaným boli na dome vystavané obvodové múry, ako aj vo veci Okresného súdu Čadca sp. zn. 6C/750/1992, kde mala žalobkyňa uviesť, že sporný dom žalovaný vystaval pred uzavretím manželstva s ňou a tento dom je jeho výlučným vlastníctvom, (porovnaj str. 17-18 odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie z 3. decembra 2012 č. k. 11C/23/2005-850). S názorom súdu prvej inštancie, že dom nepatri do BSM sa stotožnil i odvolací súd (porovnaj str. 13 odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu z 30. októbra 2013 sp. zn. 8Co/95/2013). Dovolateľka svoj iných právny záver odvodzuje na základe iného skutkového stavu veci, čo je nepostačujúce pre vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP. Možno poznamenať, že pri zistení skutkového stavu veci ohľadom stavu rozostavanosti stavby do doby uzavretia manželstva súdy vychádzali z viacerých vzájomne si konkurujúcich svedeckých výpovedí i ďalších (listinných) dôkazov, ich vyhodnotením jednotlivo i vo vzájomnej súvislosti dospeli k záveru, že stavba nepatrí do BSM. Dovolací súd zdôrazňuje, že nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je totiž súdom skutkovým. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak ako ho zistil odvolací súd (§

442 CSP).

17.5. V dovolaní žalobkyňa, spĺňajúci podmienku zastúpenia kvalifikovaným právnym zástupcom v zmysle § 429 ods. 1 CSP, síce označila dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP avšak, ako je z vyššie uvedeného zrejmé, ho nevymedzila náležitým zákonom zodpovedajúcim spôsobom (§ 432 CSP). Dovolací súd uvádza, že vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP nezodpovedá právnej úprave. Ex officio ingerencia dovolacieho súdu majúca za následok reštauráciu dovolacieho dôvodu s novým vymedzením jeho obsahu, patričným komentárom i hľadaním a označením vhodnej judikatúry dovolacieho súdu, by mohla byť neprípustným súdnym zásahom narúšajúcim samú materiálnu podstatu spravodlivého procesu. Z uvedeného plynie, že dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na vlastných domnienkach alebo predpokladoch, nemôže nahradzovať kvalifikovaný servis poskytovaný právnym zástupcom, lebo vymedzenie predmetu a rozsahu dovolania patrí do výlučnej sféry dovolateľky (porovnaj IV. ÚS 372/2020). Dovolací súd sa pokúsil autenticky porozumieť dovolateľke - jej textu ako celku, ale na druhej strane, nemožno dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Má ísť o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu uplatneného dovolacieho dôvodu (porovnaj III. ÚS 223/2021).

17.6. Cieľom pravidiel týkajúcich sa prípustnosti dovolania je zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení práv dovolateľov v prípade, ak bolo toto posúdenie vykonané v súlade so zákonom. Ústavný súd v uznesení sp. zn.: I. ÚS 215/2022-15 zo 14. apríla 2022, bod 15. odôvodnenia (tiež I. ÚS 214/2022-14 zo 14. apríla 2022 bod 20.) k odmietnutiu dovolania pre nespĺnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uviedol, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala, a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“ Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky“ (I. ÚS 115/2020).

18. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobkyne, ktorým prípadne mienila namietat' nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP (resp. v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP) odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

19. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalovanému priznal nárok na ich náhradu, keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinila žalobkyňa (§ 256 ods. 1 CSP).

20. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.